

DF Revy

04: Kan vi uddanne os til globalisering? **08:** Biblioteket som konkurrenceforde **11:** Er dybe links nu tilladt? **13:** Årsmøde 2006. Danmarks Forskningsbiblioteksforening **18:** Universitetsfusionerne – hvilke følger vil de få for Universitetsbibliotekerne? **21:** Om pligtafleveringslov, arkivlov og internettet

DANMARKS FORSKNINGSBIBLIOTEKSFORENING – DF Revy 29. årgang nr. 5, juni 2006

Redaktion

Naja Porsild (ansvarshavende)
Handelshøjskolens Bibliotek
Fuglesangs Allé 4
8210 Århus V
Tlf. 8948 6523
nap@asb.dk

Redaktionsudvalg

Adrian Price
Danmarks Veterinær- og Jordbrugsbibliotek
Tlf. 3528 2116
ap@kvl.dk

Bente Lope
Aalborg Universitetsbibliotek
Tlf. 9635 9360
bl@aub.aau.dk

Mai Aggerbeck
cvu vita
Tlf. 9612 1500
ma@cvuvita.dk

Abonnement 2006

Årsabonnement for ikke medlemmer 400 DKK
plus porto.

Meddelelser om adresseændring og andet, der
vedrører ekspedition af DF Revy, bedes rettet til:
DFs sekretariat
Hanne Dahl
Statsbiblioteket
Universitetsparken
8000 Århus C
Tlf. 8946 2207
Fax 8946 2220
df@statsbiblioteket.dk

DF Revy	Deadline	Udkommer
Nr. 6	09. aug.	11. - 14. sep.
Nr. 7	20. sep.	23. - 26. okt.
Nr. 8	01. nov.	04. - 07. dec.

Manuskripter kan overføres elektronisk som fil til
redaktionens e-mail eller afleveres på diskette (Word)

Annoncepriser 2006

1/1 side: 3500 DKK
1/2 side: 2000 DKK
2-sidet indstik, 4 farver: 3500 DKK

Priserne er excl. moms, foto-, layout- og reproarbejde.

Gentagelsesrabat 15%. Ved indrykning i en hel
årgang gives 25% rabat.

Alle henvendelser vedrørende annoncer bedes
rettet til redaktionen. (Se adresser ovenfor)

Grafisk design og fotos

Hreinn Gudlaugsson
hrg@asb.dk

Tryk

Elbo Grafisk A/S
Oplag: 1100
ISSN 0106-0503
ISSN (online) 1901-1903

04: Kan vi uddanne os til globalisering? Af Svend Erik Larsen

08: Biblioteket som konkurrencefordel Af Jakob Heide Petersen

11: Er dybe links nu tilladt? Af Lone Jensen

12: Årsmøde 2006. Danmarks Forskningsbiblioteksforening

13: Generalforsamling & bestyrelsesvalg: Årsmøde 2006

14: Program. Årsmøde 2006

16: DFs Vedtægter

18: Universitetsfusionerne – hvilke følger vil de få for Universitetsbibliotekerne? Af Frede Mørch

21: Om pligtafleveringslov, arkivlov og internettet Af Svend Erik Larsen

Fra Redaktionen

Fra informationsteknologi og arkivstyring til ministerielle informationer og juridiske spørgsmål – som forskningsbibliotekarer skal vi konstant udvikle og perfektionere vores viden og kendskab til informationsmiljøet- og globaliseringen. Har vi som fagfolk indenfor informationsbehandling, informationsbearbejdning og formidling problemer med at forvalte de kompetencer og informationer vi bestrider?

Har vi forstået at kombinere den nye teknologi med de mere traditionelle videnressourcer og har vi gennem brugerfokusering og servicebevidsthed skabt et miljø, som understøtter undervisning, læring og forskning og derigennem fået indrettet det hybride bibliotek?

Vores opgave er også at kunne forstå globaliseringen som en proces, der sætter viden og uddannelse i centrum og ikke kun teknologi, økonomi. Ifølge Brian Mikkelsen er uddannelse, forskning, videnproduktion og formidling nøgleområder i den strategi, der skal resultere i

Danmark som verdens mest konkurrencedygtige samfund. På disse områder er bibliotekerne blandt nøgleinstitutionerne til at understøtte opbygningen af det ønskede samfund. Men det indebærer, at vi også bør have en forståelse for bibliotekets rolle i den globale sammenhæng, og blandt andet sikre, at universiteternes adgang til forskningsresultater er optimal både for studerende og forskere. Dette opnås ikke alene ved tekniske finurligheder, men kræver også politisk snilde og ikke mindst god økonomi.

Et vigtigt konkret resultat af processen kunne være en standardisering af strukturen af institutionernes uddannelser og opstilling af minimumskrav til de faciliteter, der skal understøtte uddannelserne. Disse krav omfatter også biblioteket, selv om de på dette område formuleres i meget generelle vendinger i diverse udspil fra officiel side. For på trods af opfattelsen af uddannelse som læring, tildeles

biblioteket en ret perifer rolle og betragtes udelukkende som en fysisk ressource og som en supportfacilitet. Beskrivelsen af bibliotekets formål som understøtter af læring, forekommer imidlertid meget relevant; alligevel har bibliotekerne oftest en meget tilbagetrukket plads, når der arbejdes med benchmarking, akkreditering og standarder for videregående uddannelsesinstitutioner.

Det kan forekomme som en temmelig akademisk øvelse at diskutere bibliotekets rolle og forholdet mellem opgaver og formål på dette meget overordnede niveau. Det synes imidlertid at være et spørgsmål, der har meget stor praktisk betydning og forhåbentlig kan/vil den snarlige fusionsudmelding fra regeringen og det kommende årsmøde kaste mere lys over situationen.

Deltag i debatten – kom til DFs årsmøde i september.

Kan vi uddanne os til globalisering? ¹

Af Svend Erik Larsen

Om globaliseringen er med eller imod os, er ikke til at sige. At den er over os, er der til gengæld ingen tvivl om. Den er betingelse for forandring på alle niveauer i vores individuelle og fælles liv, fra materielle livsomstændigheder til identitetsdannelse. Og den gælder overalt – i New York, på Borneo, i Klaksvig, Kirkeness og Kauslunde.

Svend Erik Larsen
Professor, dr.phil.
Aarhus Universitet
litsel@hum.au.dk

Det har ikke længere mening at råbe: Stop globaliseringen, jeg vil af! – Globaliseringens multikulturelle betingelser er uomgængeligt reelle som tåge i Thorshavn og vind i Vestjylland.

Globaliseringen er ikke blot en altomfattende realitet. Den er også en ufærdig realitet. Ingen ved helt, hvad den er. Derfor er den ikke en tilstand, men en opgave og en udfordring netop for uddannelse, noget vi skal lære selv aktivt at forme gennem viden og uddannelse på mange planer. Ingen enkelte fag eller specialuddannelser i fx økonomi eller sprog har patent på at være globaliseringsfag. Det er uddannelsessystemet som helhed, der står med en udfordring til både fag og arbejdsformer på alle uddannelsesstrin.

Sidst vi stod overfor en lignende udfordring var industrialisering og urbanisering i det 19. århundrede. Da vidste man heller ikke, hvad der var gang i, kun at der skete noget, som var ved at vælte os, og som man ikke kunne undgå at forholde sig til. Uddannelse var én af måderne at forholde sig på. Den valgte man heldigvis i det, der i dag er den vestlige verden. I Norden, modsat fx Frankrig, blev det til en satsning først på almen skolegang af forskellig art, herunder forskellige fri- og højskolebevægelser, og først derefter på special- og eliteuddannelser, en prioritering der gerne skulle blive ved med at strukturere vores samlede skolesystem.

Vores opgave er derfor at forstå globaliseringen som en proces, der med nødvendighed sætter viden og uddannelse i centrum og ikke kun teknologi, økonomi eller magtkonstellationer. Den vigtigste, men selvfølgelig ikke eneste konkretisering, ligger i de almene uddannelser eller uddannelseselementer, ikke i specialuddannelserne. De følger bagefter.

Med almene uddannelser sigter jeg for det første til grunduddannelser, der ikke retter sig mod en profession (folkeskole, alment gymnasium, frie skoler o.l.), og for det andet til de sider af uddannelserne i de såkaldte kompetencegivende uddannelser, der ikke er direkte professionsorienterede, som fx samarbejdsformer.

Den snævre globalisering

Én snæver, men jo ikke forkert, opfattelse af globalisering ser den primært som et økonomisk fænomen. Fastholder vi en økonomisk definition som den grundlæggende eller ligefrem den eneste rigtige, bliver vi blinde og døde overfor globaliseringsprocessens samlede kulturelle forløb og virkninger. Globalisering er da kun først og fremmest et afledt emne i samfundsfaglig, især økonomisk sammenhæng, men ikke en omfattende dynamik, der udfordrer uddannelsessystemet som helhed.

En anden snæver opfattelse går ud på, at globalisering først og fremmest er en beskrivelse af en tilstand i visse dele af verden i klodens højt udviklede samfund og regioner. Under den synsvinkel vil globalisering som emne måske være bredere end den økonomiske, men vil stadig kun være relevant for undervisning på eller om de steder, hvor globalisering er en realitet. Den er et anliggende primært for dem, der direkte skal virke i den store verden på globaliseringens betingelser, mens de andre passer haven eller havet derhjemme.

En tredje opfattelse hævder, at globalisering først og fremmest betyder en skarp modsætning mellem det lokale og det globale. Det lokale er statisk, traditionsbundet, bundet til sprogligt og kulturelt afgrænsede regioner osv., mens det globale er dynamisk, udadvendt, historieløst, grænseoverskridende, mobilt osv. Det lokale opfattes da ofte som en modstand

mod globalisering og globalisering som en trussel mod det lokale.

Modsætningen er falsk, for globalisering er ikke noget som helst, hvis den ikke manifesterer sig lokalt. Hvor skulle den ellers manifestere sig, alle lever jo lokalt? Og lokalkultur har kun mening, og har altid kun haft mening, i en konfrontation med det, der ligger uden for den. Den lokalkultur, der ikke har magtet denne konfrontation som en grundlæggende side af sin måde at være lokal på, har aldrig overlevet som lokalkultur, men kun som reservat, også før globalisering blev et varmt emne. Med uddannelse skal vi netop skabe sammenhæng mellem det lokale og det udenfor, ikke adskille dem.

Globalisering og sammenhængskraft

Man har ofte sagt at globaliseringen er en udfordring til, ja for nogle en trussel mod sammenhængskraften i et samfund eller bredere en kultur, og at uddannelse enten skal tage denne udfordring op eller afværge denne trussel. Det første er jeg enig i, ikke det sidste. Trusselsbillet er et produkt af en skæv opfattelse af, hvad sammenhængskraft er. Ordet er blevet hyppigt brugt i den danske kultur- og uddannelsesdebat som kliche, der mest skal vise, at man skam mener det godt for Danmark.

Man forstår overvejende sammenhæng som værende inden for en helhed, den lokalt danske, som vi længe har været fortrolige med. Fra den synsvinkel er globalisering måske en trussel. Men sammenhæng bør snarere betyde sammenhæng mellem det, vi kender, og så det nye og anderledes uden for eller inden for de kendte rammer. Den er ikke en kendt tilstand, men en fortsat opgave. Sammenhæng er og har altid været en udfordring for uddannelse, så sandt som uddannelse jo altid ideelt set går ud

Vores opgave er derfor at forstå globaliseringen som en proces, der med nødvendighed sætter viden og uddannelse i centrum og ikke kun teknologi, økonomi eller magtkonstellationer.

på, at vi gør os fortrolige med noget, vi ikke allerede kender. Det er denne grunderfaring, der ruster os til at kunne være med til at forme en globaliseret virkelighed, hvor denne erfaring er almen hverdagserfaring.

Globalisering og kulturbaggrund

Globalisering omfatter i dag alle, i det liv de lever, dér hvor de er. Det er udgangspunkt for, at vi kan forbinde den med almene uddannelser. Mange påstår at globalisering først og fremmest erfares som en homogeniserende proces, der gennem fælles betingelser på områder som økonomi, medier, kommunikation, transport og livsstil gør verden mere ensartet ved at nivelere kulturelle og lokale forskelle og særpræg.

Globalisering skaber ganske rigtigt ensartethed, men processen består især af forskelsdannelse, der intensiverer forskelle og skaber nye – mellem lokaliteter, generationer, kulturer, religioner. Det giver hverdagsforskelle med hensyn til teknologiadgang, menneskerettigheder, økonomisk formåen, kommunikationsadgang. Og det er nok så meget forskellene, der præger vores lokale hverdagserfaringer. De unge i uddannelse skal forme deres liv i en verden, hvor de forskelligheder, der kræver, at de skal vælge, er langt mere dynamiske og foranderlige end dem, der har præget tidligere generationers liv. De skal vælge livsform i en langt mere omfattende forstand end nogensinde før, inklusive sprog og sted, ja selv tradition. Måske lyder det umiddelbart paradoksal, men det sidste er jo et benhårdt vilkår for mange i et flerkulturelt samfund. Lad mig blot opremse nogle områder:

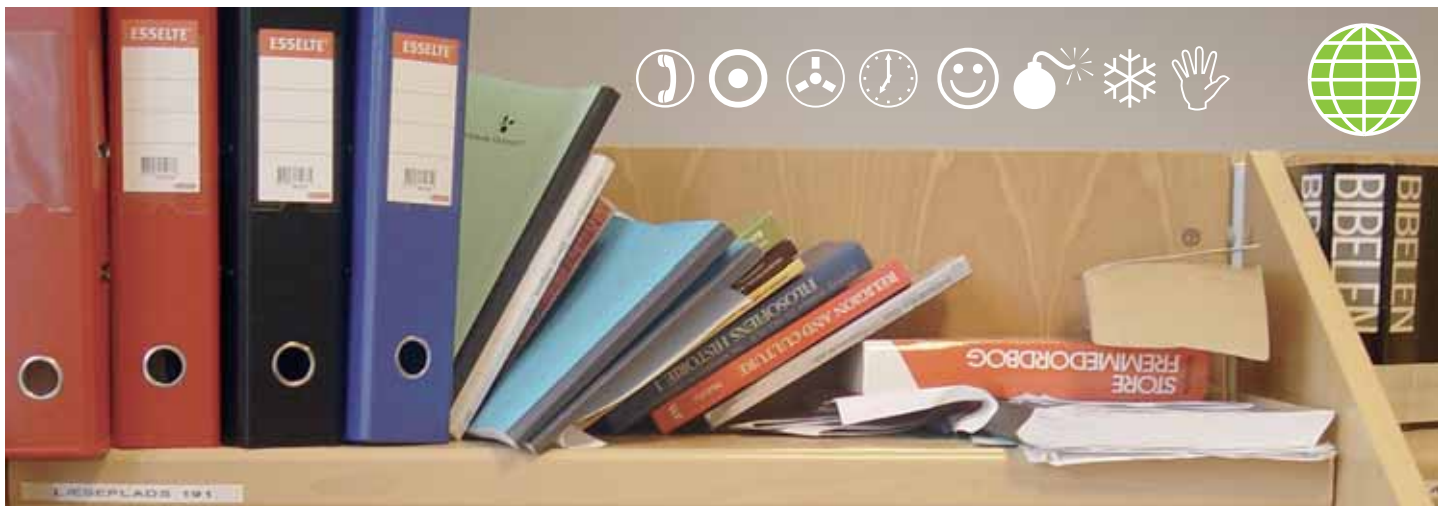
- 1) Alle oplever, at globalisering af viden, produktion og normer også er betingelser for, hvad der sker lokalt, selv om man ikke rører sig ud af flækken hele sit liv. Bl.a. medierne sørger for det og mødet med produkterne i den lokale døgner.
- 2) Alle oplever, at den store verden direkte påvirker den enkeltes lille hverdagsverden – rejser, sprog, madkultur, tøj, mode, multikulturalitet, konflikter, krige, flugt og forfølgelse osv. Tænk på, hvor alt det kommer fra, vi har på kroppen og med i tasken og lommerne hver dag.
- 3) Alle oplever hos sig selv i familie eller i omgangskreds, at menneskelige relationer skifter hurtigt – skilsmisse, arbejdsløshed, ændring af job, bopæl osv. Hvem møder jeg i badeværelset denne søndag morgen? Et ikke ukendt spørgsmål blandt forældre.
- 4) Alle oplever, at det, der sker med vores liv, i højere grad afhænger af individuelle valg. Uanset hvor meget der tales om, at vi kujonerer af stat og velfærdssystemer, så reagerer de fleste umiddelbart på dem som forbrugere med de maksimale individuelle valg som positiv norm. Og vi kan faktisk mere end tidligere vælge uddannelse, partner, seksualitet, børn, opholdssted, udseende, til en vis grad job og i et vist omfang den natur, vi vil have.
- 5) Alle oplever at kommunikationsforhold ændrer sig med rasende hast og dermed cirkulation af mennesker, budskaber, konflikter, viden, information osv. og især, at den ændring bestemmer store dele af hverdagslivet ud over selve kommunikationen.

Det vigtigste ord er ordet alle. For første gang i historien har det fornuft at sige, at alle i vores samfund og kulturkreds lever på samme forskelskabende materielle betingelser – høj og lav, rig og fattig, dansker og indvandrer, han og hun, børn og voksne. Men vi får ikke det samme liv ud af disse betingelser.

De almene uddannelseselementer skal tage udgangspunkt i disse forskelle og styrke elevernes evne til at vælge mellem dem og overskride dem. De skal træne dem (og os andre!) i at kunne skifte perspektiv på alle livsområder, ikke blot de faglige eller teoretiske. De skal få os til se muligheden for at gøre det, der er helt anderledes, end det vi kender, til en aktiv mulighed for vores liv. Vi skal derfor på en ny måde tænke fag, ikke som isolerede stabile kompetencer, men i et uadskilleligt, nødvendigt men foranderligt forhold mellem tre dimensioner: 1) Indhold og metoder, 2) Arbejds- og samarbejdsformer og 3) Evaluerings- og anvendelsessammenhænge. Det er uddannelsens moderne treenighed. Vores opgave er at finde opfattelser af fag, af arbejdsformer og af evalueringsformer, der gør denne fleksible situationsfølelse fagligt relevant, alt efter hvor i uddannelsessystemet vi befinder os. Lad mig blot pege på tre områder.

Enkeltfags begrænsning: Væsentlige forandringer i vores vidensbehov sker i dag så hurtigt, at de ikke kan forudses af de enkelte fag. Om det øjeblikkelige forhold mellem korte og lange renter og inflation siger økonomiprofessor Jacob Brøchner Madsen, Københavns Universitet: ”Alle de modeller, vi bruger til at forudsige inflationen, er brudt ned, det

Man har ofte sagt at globaliseringen er en udfordring til, ja for nogle en trussel mod sammenhængskraften i et samfund eller bredere en kultur, og at uddannelse enten skal tage denne udfordring op eller afværge denne trussel. Det første er jeg enig i, ikke det sidste.

er ét stort kaos.” (Politiken 25. 4.2005). På disse betingelser er enkeltfaglighed ikke kun nødvendig præcision, men uhensigtsmæssig begrænsning.

Enkeltfaglighed forbindes ofte med kernefaglighed: det der er uforandret i faget, når alt andet skifter. En styrkelse af fag er i det perspektiv blot mere af det samme. Men er det nu det væsentligste ved et fag i dag?

På globaliserede betingelser er verden i stærk bevægelse. Kernefaglighed er da ikke primært et fags stabile tradition, men dets evne til at udtrykke skiftende vidensbehov med den viden og de metoder, det har på skiftende betingelser, der tvinger faget til at gendefinere, hvilke dele af dets tradition, der skal forlades. Gode fag forandrer sig ved at blive brugt, fordi de giver anledning til ny vidensbehov, i og med de giver ny viden om verdenen.

Et fags faglighed er dets evne til at forandre sin kernefaglighed, fordi vidensbehov ændrer sig, og dermed dets evne til at kunne indgå i faglige samarbejder.

Fagligt samarbejde: Samarbejde mellem fag skal derfor ikke kun sørge for, at elever samler viden på tværs af fagene, men også at de, som en integreret del af selve vidensstilelsen i de enkelte fag lærer, at samarbejde mellem fag giver ny og nødvendig faglig viden, og at kombinationer mellem fag kan vælges og kan ændres i forhold til konkrete problemstillinger.

Forskningschef Lene Lange fra Novozymes peger på at ”kompetencer og faglige færdigheder fremmes af, at problemstillinger præsenteres i et samlet hele og ikke i løsrevne enkelt-

discipliner. Dette mål løftes lettere med bøger på tværs.” Hun fortsætter: ”Det kan gøres på niveauer fra førskolen til gymnasieskolen” (Uddannelse 6, 2005).

Her udtrykkes i korthed et behov for fagligt samarbejde som vigtig for selve det faglige arbejde på alle niveauer til udvikling af nødvendige færdigheder. Fagligt samarbejde er et alment uddannelseskraft i hele skoleforløbet.

Opgaven i de kommende år er at udvikle modeller for god praksis efter disse retningslinier, modeller som alle fag kan forholde sig åbent og kritisk til: Et samarbejde mellem fag skal styrke fagenes evne til at reflektere over deres kernefaglighed i dette perspektiv. Den praktiske gennemførelse kræver derfor en præcisering af uddannelsens treenighed: 1) Mål for samarbejdet. 2) Bidrag fra fagene. 3) Udbytte for fagene. 4) Omfang i forhold til enkeltfagligt arbejde og 5) evalueringskriterier og -procedurer. Sådanne faglige betingelser til fagligt samarbejde skal præciseres i læreplaner, fag- og målbeskrivelser.

Evaluerings: En traditionel uddannelse arbejder mest med lærer- og eksamensevaluering til at vurdere elevernes kunnen. Den vil selvfølgelig alene være enkeltfaglig og individuel. Selvevalueringer eller integrerede evalueringsprocesser spiller en lille rolle. En moderne uddannelses evalueringsformål er ikke denne måling, men udvikling af en evalueringskultur som en del af den faglige indlæring og det faglige samarbejde. Hvis eleverne ikke selv, som en integreret del af læringen, kan vurdere deres arbejde i forhold til hele uddannelsens

treenighed af indhold, arbejdsformer og anvendelsessammenhænge, så er de ikke rustet til at fungere i en globaliseret virkelighed, hvad enten de er professorer, socialarbejdere eller håndværkere.

Med det formål hviler evaluering på to principper: 1) en balance mellem central institutionsevaluering med eksaminer, tests og prøver og selv- og gruppeevalueringer; 2) evalueringsformer skal kunne begrundes i både undervisningens indhold og arbejdsform, ikke kun i indhold. Derfor skal gruppeprøven tilbage som en valgmulighed. Disse to principper udvikler en evalueringskultur, elever kan tage med sig bagefter.

Globalisering er ikke et fag

Globalisering er ikke et fag, men en faglig udfordring. Den har derfor i sig selv ingen kernefaglighed eller eksperter. Globalisering har derimod mange brugere, hver med deres særlige faglige og andre forudsætninger. Uddannelsers formål er at gøre dem til kvalificerede brugere, der kan handle i de uforudsete sammenhænge globalisering skaber og dér bevirke at globaliseringen ikke blot er over os, men er med os. På den baggrund kan vi udanne os til globalisering.

¹ Forkortet udgave af foredrag holdt på cvu vita, Holstebro, og Folkeuniversitetscentret Skærum Mølle, i forbindelse med Forsknings Døgn 5. maj 2006.

Globalisering skaber ganske rigtigt ensartethed, men processen består især af forskelsdannelse, der intensiverer forskelle og skaber nye – mellem lokaliteter, generationer, kulturer, religioner. Det giver hverdagsforskelle med hensyn til teknologiadgang, menneskerettigheder, økonomisk formåen, kommunikationsadgang.

Er håndteringen af e-tidsskrifter for kompliceret?

EBSCO kan hjælpe jer!

At sammenfatte en liste over alle e-tidsskrifter, registrere, aktivere og løse adgangsproblemer m.m. er både tidskrævende og kompliceret.

Vores kundefokuserede og erfarne personale assisterer jer ved adgangsproblemer, ændringer af IP-adresser m.m. Vore elektroniske tjenester reducerer jeres administrative opgaver, samtidig med at de maksimerer slutbrugernes søgemuligheder.

EBSCO kan levere detaljerede fakturaer, der forenkler budgetlægningen, samt generere kundetilpassede statistikker til brug for analysering og udvikling af jeres beholdning af tidsskrifter.

Med vores ekspertise kan vi hjælpe jer.
Kontakt din EBSCO-repræsentant i dag!

www.ebsco.com

CUSTOMERFOCUSED**CONTENTDRIVEN**

EBSCO
INFORMATION SERVICES

Biblioteket som konkurrencefordel

Af Jakob Heide Petersen

I maj måned mødtes repræsentanter fra en række europæiske handelshøjskolebiblioteker til en konference i Oslo for at drøfte bibliotekets rolle i en global sammenhæng. Konferencen var arrangeret af The European Business School Librarians' Group (EBSLG), og temaet var Libraries in The Global Information Economy.

Jakob Heide Petersen
Biblioteksstyrelsen
JHP@bs.dk

Den mere specifikke problemstilling var, hvordan forskningsbiblioteket kan bidrage til at skabe værdi og øget kvalitet i forhold til moderinstitutionens tilbud. Undertegnede fik mulighed for at deltage i konferencen og give en præsentation om dette emne, hvilket efterfølgende gav anledning til en række yderligere overvejelser, der præsenteres i denne artikel.¹

Globalisering og konkurrencepres

Bolognaprocessen er et godt udgangspunkt for at tale om globalisering på uddannelsesområdet. Det overordnede formål med processen har siden starten i 1999 således været at skabe større sammenlignelighed og mere ensartede rammer for videregående uddannelser og øge de studerendes mobilitet mellem uddannelser i Europa.²

Det indebærer, at den studerende får bedre mulighed for at sammenligne uddannelsesinstitutioner og deres kvalitet og bedre mulighed for at vælge mellem forskellige alternativer. For den enkelte uddannelsesinstitution vil det medføre højere forventninger til uddannelsens kvalitet, højere minimumskrav til institutionens service og et behov for konstant udvikling og tilpasning til nye krav. Bolognaprocessen kan således ses som et element af det øgede konkurrencepres, som er en væsentlig konsekvens af globaliseringen.

Et vigtigt konkret resultat af processen er en standardisering af strukturen af institutionernes uddannelser og opstilling af minimumskrav til de faciliteter, der skal understøtte uddannelserne. Disse krav omfatter også biblioteket, selv om de på dette område formuleres i meget generelle vendinger.

To biblioteksroller?

Bibliotekerne har ofte en ikke særlig fremtrædende plads, når der arbejdes med benchmarking, akkreditering og standarder for videregående uddannelsesinstitutioner. I *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area* omtaler The European Association for Quality Assurance in Higher Education således kun bibliotekerne meget kortfattet:

"In addition to their teachers, students rely on a range of resources to assist their learning. These vary from physical resources such as libraries or computing facilities to human support in the form of tutors, counsellors, and other advisers. Learning resources and other support mechanisms should be readily accessible to students."³

På trods af opfattelsen af uddannelse som læring tildeles biblioteket en ret perifer rolle og betragtes udelukkende som en fysisk ressource og som en supportfacilitet. Beskrivelsen af bibliotekets formål som understøttelse af læring forekommer imidlertid meget relevant.

Netop forholdet mellem bibliotekets opgaver og dets formål var et vigtigt omdrejningspunkt i OCLCs omfattende analyse af bibliotekerne i 2003⁴. Analysens hovedbudskab var således, at for mange biblioteker forveksles de traditionelle biblioteksopgaver med bibliotekets egentlige formål. I en keynote præsentation ved The European Conference on Digital Libraries i 2004 formulerede Lorcan Dempsey fra OCLC problemstillingen således:

"We often hear it said that libraries (and librarians) select, organize, retrieve, and transmit information or knowledge. That is true. But those are the activities, not the mission, of the library. ... the important question is: "To what purpose?"

"We do not do those things by and for themselves. We do them in order to address an important and continuing need of the society we seek to serve. In short, we do it to support learning."⁵

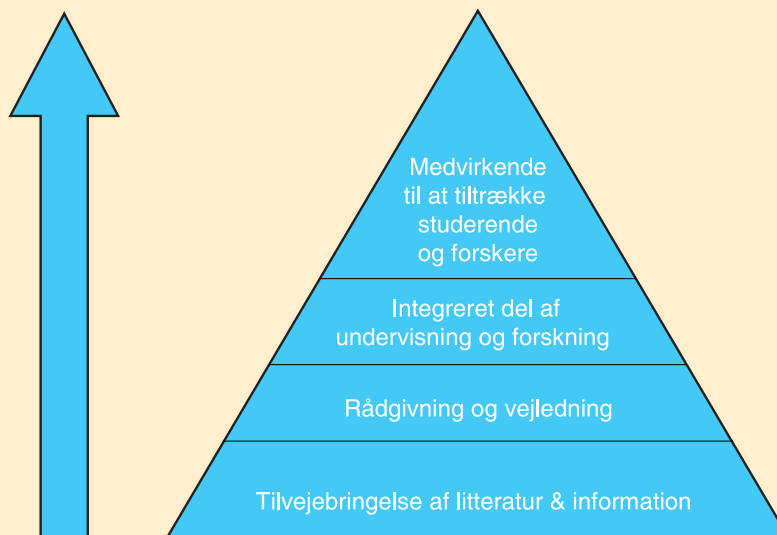
Det kan forekomme som en temmelig akademisk øvelse at diskutere bibliotekets rolle og forholdet mellem opgaver og formål på dette meget overordnede niveau. Det synes imidlertid at være et spørgsmål, der har meget stor praktisk betydning.

Der er således biblioteker, der definerer deres rolle meget snævert som en servicefunktion, der har til opgave at stille information til rådighed. Disse biblioteker vil ofte være tøvende overfor nye opgaver som f.eks. e-læring og i hvert fald fastholde, at bibliotekets opgave udelukkende er knyttet til informationsforsyningen. De har ofte et meget ydmygt forhold overfor moderinstitutionen og fokuserer mere på de traditionelle arbejdsgange i biblioteket, end på en klar fornemmelse af bibliotekets formål. For disse biblioteker er det ofte afgørende at bevare traditionelle arbejdsgange og systemer. Der er her en tendens til at forveksle traditionelle biblioteks-ydelser med bibliotekets kernekompetencer.

En anden type biblioteker fokuserer på bibliotekets overordnede formål: at understøtte vidensproduktion. Biblioteket forsøger at udvikle de kompetencer hos personalet, der bedst understøtter dette formål. Denne type bibliotek går gerne aktivt ind i nye aktiviteter, hvis biblioteket kan skabe større værdi for moderinstitutionen på den måde. Det indebærer også, at biblioteket meget aktivt prioriterer og vælger de arbejdsprocesser, hvor biblioteket kan skabe størst værdi for moderinstitutionen. Det betyder, at man ofte overlader mere rutineprægede eller ressourcekrævende processer til eksterne parter.

Væsentlige ingredienser:

- Profilering
- Servicekoncepter
- Faglig kompetence
- Internationalt samarbejde

Ovenstående beskrivelser er naturligvis forregnede, og det er relativt sjældent, at man finder et bibliotek eller en biblioteksleder, der passer ind i den første kategori.

Ændringer i bibliotekernes vilkår

En anden væsentlig årsag til at fokusere mere på formål end på aktiviteter, er de meget store ændringer, der sker i bibliotekernes omgivelser. Ændringerne i brugernes adfærd, nye vilkår for digital informationsforsyning og nye biblioteksydelser er beskrevet meget udmærket i den store OCLC-undersøgelse. Den beskæftiger sig imidlertid ikke ret meget med ændringer inden for forskning og uddannelse.

Det er naturligvis vanskeligt at give blot en nogenlunde dækkende beskrivelse af udviklingen inden for forskning og uddannelse. De mere kvantitative ændringer og udfordringer er beskrevet udmærket i regeringens strategi for Danmark i den globale økonomi. De kvalitative forandringer og nyskabelser er naturligvis vanskeligere at beskrive.

Det har dog allerede i en årrække været tydeligt, at den videnskabelige publicering og kommunikation er under forandring, ligesom betydningen af netværk og tværfaglig forskning bliver stadig tydeligere. Desuden bliver forskningens tværnationale karakter understreget ved udviklingen inden for eksempelvis e-science og megascience.

Det er vanskeligt at forudsige, hvad det kommer til at betyde for bibliotekerne, men hvis biblioteket skal bidrage til vidensproduktion inden for forskning, er det næppe tilstrækkeligt at fastholde et snævert institutionelt fokus eller at levere "mere af det samme" i form af traditionelle services.

Udviklingen inden for uddannelse afspejler Danmarks udvikling til et vidensamfund i ordets bogstaveligste forstand. Fokus flyttes fra uddannelse til læring og fra institutionel læring til livslang læring. Samtidig bliver læring i stadig højere grad en kollektiv proces med et større fokus på metakompetencer end specifikke færdigheder.⁶

Det betyder, at læring ikke nødvendigvis kræver en underviser, men at studerende kan lære af en bibliotekar eller af hinanden på et bibliotek.

Disse forandringer medfører nye opgaver for bibliotekerne. Bibliotekerne kan få en central rolle som deltager i tilrettelæggelse af den fleksible uddannelse, der skal understøtte livslang læring. Det behøver ikke kun være opgaver som håndtering af ophavsret og alumnieservices, men kan også omfatte deltagelse i tilrettelæggelsen af selve læringsforløbet.

Videnstyring og understøttelse af læring både for den enkelte forsker og studerende og for institutionen som helhed er ligeledes opgaver, hvor bibliotekariske kernekompetencer finder anvendelse, i det omfang disse kompetencer kan frigøres fra mere traditionelle arbejdsgange. De konkrete opgaver omfatter håndtering af datasæt, understøttelse af forskningskommunikation, repositories til studenteropgaver mv. De stigende krav om dokumentation både på individuelt og institutionelt niveau kan medføre, at bibliotekerne inddrages i opgaver med forskningsstatistik og support til de studerendes e-porteføljer.

Det centrale spørgsmål er fortsat: Hvordan kan biblioteket skabe øget værdi i moderinstitutionens vidensproduktion? Svaret er næppe fokusering på traditionelle biblioteksopgaver, da dette formentlig ikke bidrager til en konkur-

rencemæssig fordel, men blot leverer den standardydelse, der er nødvendig for blot at være med i konkurrencen.

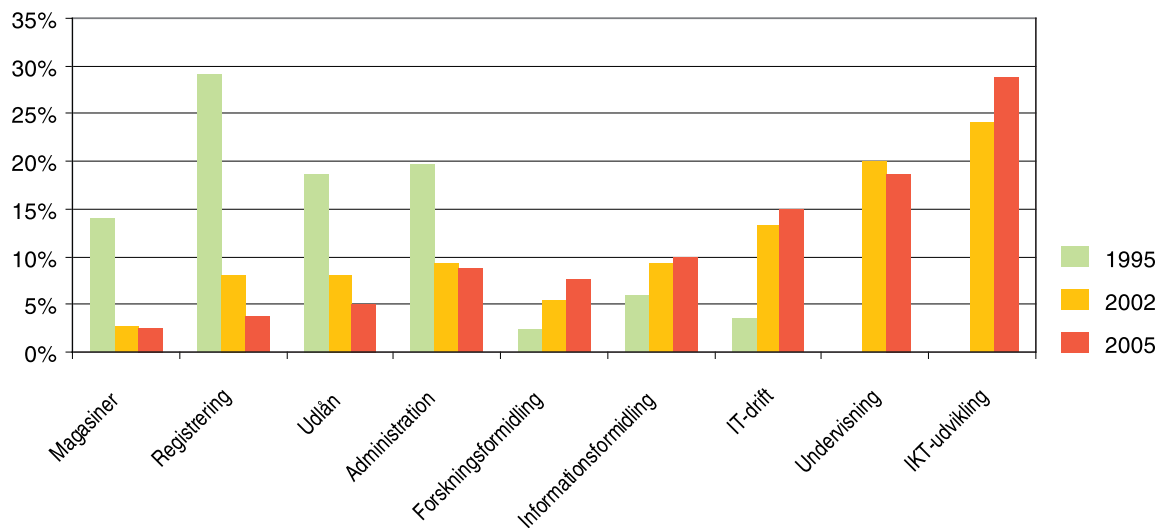
I den rapport, der blev udarbejdet i DEFF-regi i 2004 om forskningsbibliotekernes forretningsprocesser beskrev konsulenterne denne problemstilling ved hjælp af hosstående pyramide.⁷ De forsøgte også at identificere nogle af de elementer, der kan løfte bibliotekerne fra blot at være en del af informationsforsyningen til at blive et mere synligt aktiv for institutionen.

Grundlaget for at varetage opgaver på de øvrige trin er samarbejde både nationalt og internationalt, fordi biblioteket ikke kan løse disse opgaver uden hjælp. Kvaliteten af bibliotekets rådgivning og vejledning forudsætter en konstant udvikling af medarbejdernes faglige kompetencer. Det er disse kompetencer, der danner grundlaget for udvikling af de servicekoncepter, der gør biblioteket til en integreret del af undervisning og forskning. På den måde kan biblioteket efterhånden udvikle en selvstændig og kendt profil både uden for og inden for institutionen, der kan medvirke til at tiltrække studerende og forskere.

Der er formentlig skeptikere, der vil tvivle på, at biblioteket kan tillægges en sådan betydning. Det forekommer imidlertid ikke usandsynligt, at valget af et fremtidigt efteruddannelsesforløb, hvor størstedelen af læringen finder sted uden for undervisningslokalet i et samspil mellem medstuderende og informationsressourcer, kan påvirkes afgørende af bibliotekets profil og services.

Det er således min vurdering, at forskningsbibliotekerne kan se frem til mange nye spændende opgaver i de kommende år. Bibliotekernes rolle er ifølge min opfattelse på ingen måde truet, men udfordringen består i, at der

Udviklingen i fordeling af personaleressourcer på et bibliotek over 10 år

formentlig ikke vil være flere økonomiske ressourcer til at varetage de mange nye opgaver. Det kræver således, at bibliotekerne fravælger og samarbejder om nogle af de mere ressourcerekrævende opgaver – og det er en udfordring, som bibliotekerne traditionelt har været gode til at løse.

Værdiskabelse, reorganisering og fælles service

En sammenligning mellem bibliotekernes nuværende opgaveportefølje og de opgaver, som biblioteket varetog for ti år siden vil på de fleste biblioteker vidne om en imponerende omstillingsevne. Hosstående figur kunne være et eksempel på udviklingen i opgavevaretagelsen på et bibliotek. Figuren skal læses således, at de samlede personaleressourcer i 1995 var fordelt med 14 % af medarbejderne beskæftiget med magasiner, 28 % med registrering, 18 % med udlån osv.

Som det fremgår af figuren, er en række meget tidskrævende opgaver tilknyttet magasiner, udlån, registrering og administration blevet væsentligt reduceret i omfang fra 1995 til 2005. Desuden er der kommet mange nye opgaver til i perioden.

En række processer inden for accession og klargøring af materialer er således udliciteret til leverandører eller varetages gennem indkøb

af pakker eller på direkte bestilling fra brugere. Registreringen/katalogiseringen varetages nationalt eller af leverandører, som leverer katalogposter sammen med materialet. Udlånet er i høj grad blevet digitalt og de fysiske processer med bestilling, reservation, udlån og aflevering er via selvbetjening flyttet til brugeren. Administrationen er ligeledes blevet effektiviseret gennem anvendelse af it og desuden er en del af administrationen af elektroniske ressourcer flyttet til nationale konsortier eller samarbejder.

De nye opgaver for 2005 kunne se meget anderledes ud, idet mange udliciterer it-drift og udvikling og i stedet fokuserer på andre opgaver.

Pointen med figuren er ikke at angive en bestemt ideel opgaveportefølje for et bibliotek, men at illustrere de omstillingsprocesser, som bibliotekerne har gennemgået i de sidste 10 år. Denne omstilling har stillet store krav til ledelsen og til medarbejdernes kompetenceudvikling og innovationsevne og til samarbejdet mellem bibliotekerne, men resultatet har utvivlsomt været en betydelig serviceforbedring for brugerne.

Afslutning

Det er i det foregående forsøgt at sandsynliggøre, at biblioteket fortsat kan tilføre værdi i forhold til udbyttet af den enkelte forskers eller studerendes vidensproduktion. Det er min opfattelse, at det i stigende vil kræve nye services, hvis biblioteket skal gøre en forskel. Det indebærer for mig at se, at produkter som Google og Amazon eller initiativer vedrørende fælles services og konsolidering ikke bør ses som nogen trussel, men som en mulighed for at biblioteket kan flytte ressourcerne hen, hvor det virkelig gør en forskel.

¹ Programmet for konferencen kan ses på: http://www.bi.no/templates/artikkel2____37257.aspx

² www.aic.lv/ace/bologna/default.htm#About%20Bologna%20process%20in%20short

³ www.bologna-bergen2005.no/Docs/00-Main_doc/050221_ENQA_report.pdf, side 18

⁴ www.oclc.org/reports/escan/

⁵ www.ecdl2004.org/presentations/dempsey/

⁶ Udviklingen er beskrevet fint i den efterhånden aldrende artikel af Barr & Tagg: www.cic.uiuc.edu/programs/DEO/archive/BestPractice/New_Paradigm_for_Undergrad_Educ.pdf

⁷ www.deff.dk/showfile.

Er dybe links nu tilladt?

Af Lone Jensen

Biblioteket ved Århus School of Business (ASB) har fra flere sider fået henvendelser om håndtering af dybe links i forbindelse med udgivelse af e-kompendier. Værker hentet fra internettet er, afhængig af faget, en vigtig del af pensumgrundlaget. Derfor er der ofte brug for at linke til forskeres arbejdspapirer på undervisningsinstitutioners, forskningsinstitutioners eller faglige netværks hjemmesider.

Lone Jensen
Udviklingskonsulent
Biblioteket ASB
jen@asb.dk

ASB har indtil videre været forsigtig med dyblinking og betragtet værker på internettet som ophavsretsligt beskyttede på lige fod med værker udgivet på anden vis. I hvert enkelt tilfælde checkes, om det eksplicit er angivet på hjemmesiden, at det er tilladt at anvende de underliggende værker ved dyblinking. Ofte fremgår det ikke klart, og i de tilfælde har følgende to metoder været anvendt:

1. Benyttelse af referencelink – dvs. et link til en hjemmesides indgangside, hvor linket er rettet mod informationsleverandørens hoveddomæne. Referencelinket giver ikke problemer med ophavsretten, da det kan sammenlignes med en litteraturhenvi-
sing. Til hjælp for den studerende har vi tilføjet en lille vejledning i at navigere i hjemmesidens struktur og derved finde det specifikke link.

2. Indhentning af tilladelse fra rettighedshaverne i hvert enkelt tilfælde.

Indhentning af individuelle tilladelser er naturligvis et stort arbejde, og i mange tilfælde svarer ophavsmændene med et ”ok” eller et ”selvfølgelig”. Det opleves således i nogle tilfælde, at ophavsmændene er overraskede over at blive spurgt om tilladelse til dyblinking. Det er formentligt et udtryk for, at flere betragter internettet som et dynamisk forum for vidensudveksling, og ved at bruge internettet som publiceringssted gives en implicit tilladelse til, at andre må linke til værkerne.

Desværre er det ikke så enkelt i forhold til ophavsretten. Der foregår en diskussion i den ophavsretlige litteratur om, hvorvidt dyblinking og for så vidt også linking er en tilgængelig-gørelse for almenheden og dermed omfattet af ophavsmandens eneret. De lærde strides på dette punkt, og retspraksis er ikke klar. Der er således to polariserede opfattelser af problemstillingen,

som i høj grad er et udtryk for afbalanceringen mellem brugerne på den ene side og ophavsmændene på den anden. Internettet er en udfordring og et pres på denne afbalancering, og som bibliotek befinder vi os i en formidlingssituation i mellem disse to interessesfærer. På Vinterinternatmødet om digitale rettigheder på Klarskovgard gav Jens Thorhauge ved opsummeringen udtrykt for, at bibliotekerne i høj grad har brug for at basere sig på bæredygtige løsninger i dette felt, hvor reglerne er uklare. Bibliotekerne kan ikke agere som pirater uden hensyntagen til ophavsretten. Men samtidig er der også krav fra brugersiden om at udnytte de muligheder, som internettet skaber i formidlingen af indholdsressourcer.

I løbet af dette forår har der i pressen været udlægninger af Sø- og Handelsrettens afgørelse i Ofir-sagen (24. februar 2006), der peger på, at dybe links nu er tilladt. Men hvordan forholder det sig, og kan dommen i virkeligheden tolkes på denne måde? Det kan den vel dårligt, da det, der linkes til i den konkrete sag, ikke er vurderet som værende ophavsretsligt beskyttet materiale. Derved er der tale om en hel anden type værker end den, universiteterne baserer undervisningen på.

Dommen handler mere om databasebeskyttelse og markedsføringsretlige regler, og ASB kan derfor ikke med den dom i hånden dokumentere, at det nu er lovligt at dyblinke uden rettighedshavernes tilladelse.

ASB har derfor rettet en henvendelse til Kulturministeriets ophavsretskontor netop om behovet for dyblinking i forbindelse med e-kompendier og en forespørgsel om, hvordan biblioteket skal forholde sig. Kulturministeriet har på det specifikke spørgsmål svaret, at retstilstanden ikke er klar. Det er derfor blevet besluttet, at der mellem de nordiske ressortdepartementer skal foretages en nærmere analyse af hele denne

linking-problematik. Fra Kulturministeriets side er det ikke muligt at sige noget mere konkret om udfaldet af disse overvejelser.

ASB er derved ikke kommet længere på området. Men alligevel er der sket noget nyt og positivt. I foråret er den ophavsretlige diskussion blevet beriget med en spændende artikel ”*Ophavsrettens missing link*” af professor, dr. Jur. Jens Schovsbo og adjunkt, ph.d. Henrik Udsen¹, hvori dyblinking behandles som et ophavsretsligt emne. De to jurister er fra Juridisk Fakultet, Københavns Universitet, og Jens Schovsbo er en af de førende eksperter på ophavsretsområdet. I artiklen diskuteres linking-spørgsmålet. Retspraksis og ophavsretslitteraturen gennemgås i kontekst af den danske ophavsretslov og Info-soc-direktivet. Efter en meget grundig og velbegrunder argumentation pointeres afslutningsvis i artiklen:

”Der er efter vores opfattelse ikke for nærværende grundlag for at anse linking for at være omfattet af den ophavsretlige eneret. Den ophavsretlige arkitektur er heller ikke indrettet på noget sådant. Konsekvenserne af en udvidelse af eneretten til at omfatte linking ville være en ensidig styrkelse af rettighedshavernes position af ukendt omfang på et område af central samfundsmæssig betydning og interesse.”

Da ASB Biblioteket som forsknings- og uddannelsesbibliotek spiller en central rolle i lærings- og udviklingsprocesser på institutionen, er ovennævnte artikel og dens indspark i debatten af stor vigtighed. Biblioteket bruger internettet som omdrejningspunkt for samarbejdet med undervisere og forskere. Optimering af samarbejdet er i høj grad afhængig af klare regler og bæredygtige løsninger ikke blot for rettighedshaverne – men også for bibliotekets brugere.

¹ Udsen, H.; Schovsbo, J. ”Ophavsrettens missing link?” I: Nordiskt immateriellt rättsskydd, 2006, 1, s. 48-64.

TAK OG TILLYKKE TIL HANNE

Hanne Dahl, som har været DF's sekretær gennem de sidste 5 år, har ønsket nye udfordringer og forlader desværre DF med udgangen af juli måned for at tiltræde et job i Dansk Landbrugsrådgivning.

DF er Hanne megen tak skyldig. Det er et endog særdeles fint sekretariat, som Hanne nu efterlader, og på trods af tidspres, de mange forskelligartede

aktiviteter og flere omlægninger og automatiseringsprojekter, har Hannes professionalisme været afgørende for de gode resultater og den sikkerhed, hvormed DF har kunnet fungere. Vi beklager meget, at Hanne nu stopper i DF, men vi ønsker hende al mulig held og lykke med det nye job.

Bestyrelsen arbejder hektisk for at finde nye sekretariatsmuligheder, bl.a. med

henblik på de 3 store arrangementer i august, september og oktober, som Hanne har været direkte involveret i. Foreløbig foregår alle henvendelser til de normale adresser. Vi beder om tålmodighed og forståelse og håber på en snarlig løsning. Skulle der være interesserede blandt DF Revys læsere, vil man være meget velkommen til at kontakte undertegnede snarest muligt.

Claus Vesterager Pedersen
Formand

Danmarks Forskningsbiblioteksforening

Årsmøde 2006 & generalforsamling

Fredag den 8. september 2006
Kl. 14.00

På Comwell Roskilde

Hermed indkaldes til ordinær generalforsamling i Danmarks Forskningsbiblioteksforening

DAGSORDEN

1. _____ Valg af dirigent
2. _____ Hovedbestyrelsens organisatoriske beretninger
3. _____ Regnskab
4. _____ Arbejdsprogram og aktivitetsplan for det kommende år
5. _____ Budget for det kommende kalenderår
6. _____ Indkomne forslag
7. _____ Forelæggelse af kontingent for hhv. personlige og institutionelle medlemmer
8. _____ Valg af:
 - a. formand
 - b. 3 hovedbestyrelsesmedlemmer
 - c. 2 foreningsrevisorer

Bestyrelsesvalget 2006

Der indkaldes hermed kandidater til bestyrelsesvalget

Der er følgende 4 pladser på valg i år:

Claus Vesterager Pedersen

Roskilde Universitetsbibliotek
(villig til genvalg)

Karen Grundvad Kvist

Det Administrative Bibliotek
(stiller ikke op)

Gitte Larsen

Danmarks Biblioteksskole
(stiller ikke op)

Eli Greve

Syddansk Universitetsbibliotek
(villig til genvalg)

Formandsvalget 2006

Der indkaldes hermed kandidater til formandsvalget.

Den nuværende formand, **Claus Vesterager Pedersen**, Roskilde Universitetsbibliotek, er villig til genvalg.

Bestyrelsen skal hermed opfordre andre interesserede til at melde sig Vi håber, at der er nogle, som vil yde en indsats i foreningens bestyrelse, og ikke alene i arbejdet i DF gennem arrangementerne. Det er en central forudsætning, for at DF kan fungere, at der er en både engageret og livskraftig bestyrelse. Det er der en lang tradition for – en tradition, som gerne skulle fortsætte. Arbejdet som bestyrelsesmedlem er frivilligt og ulønnet, men det er udfordrende og giver indsigt i og indflydelse på det, som sker i forskningsbibliotekerne, både fagligt og politisk.

Iflg vedtægternes §10 stk. 5 skal opstilling til formands- og hovedbestyrelsesvalg ske skriftligt senest 4 uger forud for generalforsamlingen. Dvs. senest den 11. august 2006 kl. 12.00.

Opstillingen meddeles DFs formand, Claus Vesterager Pedersen, cvp@ruc.dk.

På bestyrelsens vegne, Claus Vesterager Pedersen, formand

Torsdag d. 7. september

- 10.30 - 11.00 **Ankomst**
- 11.00 - 11.30 Velkomst og Formandens beretning
Resumé og uddybning af den udsendte skriftlige beretning
Claus Vesterager Pedersen, formand, DF
- 11.30 - 12.00 **Biblioteksstyrelsens beretning**
Jens Thorhauge, direktør, Biblioteksstyrelsen
- 12.00 - 12.30 **Spørgsmål og debat**
- 12.30 - 13.30 Frokost og indkvartering
- 13.30 - 14.15 **Åbningstale**
Jens Peter Jacobsen, direktør, Universitets- og Bygningsstyrelsen, Videnskabsministeriet (VTU)
- TEMA I: FUSION, STRUKTUR, SAMARBEJDE – GENERELT**
- 14.15 - 15.00 **Offentlige fusioner og integrationsprocesser**
Ole Steen Andersen, partner i Implement Mergers & Integration A/S
Fortæller om sine erfaringer og hvad universiteter og universitetsbibliotekerne kan lære af dem
- 15.00 - 15.15 **Spørgsmål og debat**
- 15.15 - 15.45 **Kaffe**
- 15.45 - 16.45 **Universitetets tanker om institutionens form og funktion**
Børge Obel, rektor, Handelshøjskolen i Århus
Poul Holm, rektor, Roskilde Universitetscenter
- 16.45 - 17.15 **Spørgsmål og debat**
- 17.15 - 17.45 **Newcomers session**
Kend DF og din bestyrelse - for nye medlemmer og førstegangsdeltagende
- 19.30 **Festmiddag med underholdning**

Fredag d. 8. september

TEMA II: FUSION, STRUKTUR, SAMARBEJDE – KONKRET

- 09.00 - 09.45 **Fagbiblioteksfusion – Case I**
Jette Guldborg, bibliotekschef, Malmö Högskola
- 09.45 - 10.30 **Folkebiblioteksfusion – Case II**
Britta Bitsch, biblioteksleder, Hedensted Bibliotek
- 10.30 - 11.00 **Kaffe**
- 11.00 - 11.45 **IT-strukturer: Fusionskonturer**
Bo Öhrström, vicedirektør, Biblioteksstyrelsen
- 11.45 - 12.30 **Licenser: Fusionskonsekvenser**
Thøger Kristensen, Overbibliotekar, Danmarks Pædagogiske Bibliotek
- 12.30 - 13.00 **Afslutning**
Claus Vesterager Pedersen, formand, DF
- 13.00 - 13.45 **Frokost**
- 13.45 - 14.45 **Generalforsamling**

NAVN

§ 1. Foreningens navn er Danmarks Forskningsbiblioteksforening. Foreningens hjemsted følger adressen for foreningens sekretariat.

STRUKTUR

§ 2. Foreningen består af medlemmerne af to valggrupper: personlige medlemmer i Foreningen af Medarbejdere ved Danmarks Forskningsbiblioteker og institutionelle medlemmer i Sammenslutningen af Danmarks Forskningsbiblioteker.

Stk. 2. De to valggrupper kan vedtage egne udfyldende vedtægter, der er underordnet hovedforeningens.

FORMÅL

§ 3. Foreningen virker til fremme af initiativer til gavn for forskningsbibliotekerne og det samlede biblioteksvæsen og udgør et forum for drøftelse og behandling af biblioteksfaglige og bibliotekspolitiske emner.

Stk. 2. Foreningen tilstræber nært samarbejde med andre biblioteksorganisationer og beslægtede organisationer, såvel danske som udenlandske.

Stk. 3. Der udarbejdes årligt et konkret arbejdsprogram under hensyntagen til den aktuelle bibliotekspolitiske situation.

MEDLEMSKAB

§ 4. Medlemskab af foreningen opnås gennem medlemskab af en af foreningens valggrupper.

Stk. 2. Tvivlsspørgsmål om medlemskab forelægges generalforsamlingen, der træffer afgørelse ved almindeligt flertal.

Stk. 3. Udmeldelse af foreningen kan for institutionelle medlemmer ske med 7 måneders varsel til d. 1. januar, og for personlige medlemmer med 1 måneders varsel til d. 1. juni i et kalenderår.

KONTINGENT

§ 5. Kontingent til foreningen fastsættes af hovedbestyrelsen efter forelæggelse for generalforsamlingen, jf. § 7 stk. 6.

Stk. 2. Af kontingentet afholdes bidrag til *Nordiske Videnskabelige Biblioteksforeningers Forbund. UDGÅR.*

REGNSKAB OG REVISION

§ 6. Regnskabsåret følger kalenderåret. Regnskabet revideres af to på den ordinære generalforsamling valgte revisorer.

ÅRSMØDE OG GENERALFORSAMLING

§ 7. Foreningen afholder hvert år et årsmøde. På dette aflægger formanden en politisk beretning. I forbindelse med årsmødet afholdes den ordinære generalforsamling, der er foreningens højeste myndighed i de anliggender, der ikke er særskilt reguleret i disse vedtægter.

Stk. 2. Adgang til årsmødet har alle foreningens medlemmer.

Stk. 3. Hovedbestyrelsen fastsætter tid og sted for årsmøde og generalforsamling.

Stk. 4. Indbydelse til årsmødet sker skriftligt med mindst 6 ugers varsel.

Stk. 5. Ethvert medlem kan fremsætte forslag på årsmødet, jvf. dog § 14, om forslag til vedtægtsændringer. Forslag, der ønskes sat til afstemning, skal være hovedbestyrelsen i hænde senest 3 uger før mødet og udsendes til medlemmerne senest 1 uge før mødet.

Stk. 6. Hovedbestyrelsen fastsætter generalforsamlingens dagsorden. Faste punkter på dagsordenen er:

1. Valg af dirigent
2. Hovedbestyrelsens organisatoriske beretninger
3. Regnskab
4. Arbejdsprogram og aktivitetsplan for det kommende år
5. Budget for det kommende kalenderår
6. Indkomne forslag

7. Forelæggelse af kontingent for hhv. personlige og institutionelle medlemmer

8. Valg af:

- a. Formand
- b. 7 hovedbestyrelsesmedlemmer
- c. 2 foreningsrevisorer

Stk. 7. Over generalforsamlingen føres en protokol, der godkendes af generalforsamlingens dirigent og foreningens formand.

EKSTRAORDINÆR GENERALFORSAMLING

§ 8. Ekstraordinær generalforsamling afholdes, hvis det beslutes af hovedbestyrelsen, eller hvis et antal medlemmer, herunder mindst 3 institutionsmedlemmer, der repræsenterer mindst 100 stemmer, jf. § 9, skriftligt over for hovedbestyrelsen fremsætter begæring herom med angivelse af forhandlingsemne.

Stk. 2. Hovedbestyrelsen foranlediger forslaget og dagsordenen offentliggjort og sørger for generalforsamlingens afholdelse senest 7 uger efter, at begæringen er modtaget. Med hensyn til indvarsling og afstemning gælder samme regler som for den ordinære generalforsamling.

STEMMERET

§ 9. Ved generalforsamlinger og møder, hvor der kræves afstemning, råder hvert af foreningens personlige medlemmer over én stemme og institutionelle medlemmer i henholdsvis kategori I over 50 stemmer, kategori II over 25 stemmer, kategori III over 15 stemmer, kategori IV over 10 stemmer, kategori V over 5 stemmer, kategori VI over 2 stemmer og kategori VII over 1 stemme. Associerede medlemmer har ikke stemmeret.

Stk. 2. Der afholdes skriftlig afstemning, hvis det forlanges af ét medlem under forudsætning af støtte fra mindst 5 andre medlemmer.

Stk. 3. Medlemmer, der ikke er til stede ved generalforsamlingen, kan deltage i afstemningen om i forvejen bekendtgjorte forslag enten ved at afgive brevstemme på forhånd eller ved

skriftlig fuldmagt til et fremmødt medlem. Brevstemmer skal være foreningens sekretariat i hænde senest 1 uge før generalforsamlingen.

Stk. 4. Fornøden legitimation må på forlangende kunne forevises på generalforsamlingen af stemmeberettigede medlemmer.

Stk. 5. Medlemmer i kontingentrestance har ikke stemmeret.

Stk. 6. Afgørelse træffes ved almindeligt flertal. Står stemmerne lige, betragtes et forslag som bortfaldet.

HOVEDBESTYRELSEN

§ 10. Hovedbestyrelsen består af formanden og 7 af generalforsamlingen direkte valgte medlemmer, valgt for 2 år ad gangen, således at 3 afgår sammen med formanden i de lige år, 4 i de ulige år.

Stk. 2. Formanden vælges for to år ad gangen. Genvalg kan finde sted.

Stk. 3. *Såfremt formanden vælges fra den siddende bestyrelse og stadig har 1 år tilbage af sin oprindelige bestyrelsesvalgsperiode, vælges der for at opretholde kontinuiteten i valgperioderne et nyt bestyrelsesmedlem for 1 år fra den valg-gruppe, som formanden repræsenterer. Det valgte bestyrelsesmedlem med det laveste stemmetal er i så fald valgt for 1 år – NY.*

Stk. 4. De 7 øvrige medlemmer af hovedbestyrelsen vælges ved flertalsvalg af og iblandt 2 valg-grupper for hhv. de personlige og de institutionelle medlemmer, således at den valg-gruppe, hvorfra formanden er valgt, yderligere vælger 3 medlemmer, den anden 4. Intet medlem kan på samme tid repræsentere begge valggrupper i hovedbestyrelsen. Suppleant er den kandidat, der i sin valggruppe opnår flest stemmer uden at få sæde i hovedbestyrelsen.

Stk. 5. Opstilling til formands- og hovedbestyrelsesvalg skal ske skriftligt senest 4 uger forud for generalforsamlingen. Opstilling meddeles foreningens medlemmer 3 uger før generalforsamlingens afholdelse. Brevstemmer skal være foreningens sekretariat i hænde senest 1 uge før generalforsamlingen.

Stk. 6. Hvert stemmeberettiget medlem kan afgive op til det antal stemmer, der svarer til antallet af pladser i hovedbestyrelsen for den pågældende valggruppe.

Stk. 7. På det første møde efter generalforsamlingen konstituerer hovedbestyrelsen sig med næstformand (som vælges i den valggruppe, som ikke har formandskabet), kasserer, (2 medlemmer af NVBFs bestyrelse – UDGÅR) og 2 medlemmer af medlemsbladets redaktionsråd. Næstformanden har *Interesseforaene* som særligt ansvarsområde og repræsenterer hovedbestyrelsen i forhold til disse.

Stk. 8. Hovedbestyrelsen ledes af formanden, der indkalder til møderne og foranlediger, at sagsområderne fordeles imellem medlemmerne og sekretariatet. Ved formandens forfald indtræder næstformanden i dennes sted.

Stk. 9. Hovedbestyrelsen er beslutningsdygtig, når mindst 5 medlemmer er til stede. Beslutninger træffes normalt ved almindeligt flertal. Står stemmerne lige, betragtes et fremsat forslag som bortfaldet.

Stk. 10. Over hovedbestyrelsens forhandlinger føres en protokol, der godkendes på det følgende møde.

Stk. 11. Hovedbestyrelsen fastsætter i øvrigt selv sin forretningsorden.

INTERESSEFORA OG UDVALG

§ 11. Der kan inden for foreningens rammer oprettes *interessefora* til varetagelse af særlige aktiviteter på områder, hvor det skønnes at være særligt behov herfor. Hovedbestyrelsen skal godkende sådanne *fora* og fastsætte retningslinier for deres arbejde. Der afgives årligt rapport fra *hvert enkelt forum* til hovedbestyrelsen, der tager stilling til, hvorvidt den pågældende aktivitet fortsat skal støttes af foreningen.

Stk. 2. Hovedbestyrelsen kan nedsætte udvalg efter behov og med fastsat kommissorium. Hovedbestyrelsen skal altid være repræsenteret heri ved mindst ét medlem.

DAGLIG LEDELSE

§ 12. Mellem møderne i hovedbestyrelsen varetages foreningen ledelse af et forretningsudvalg bestående af formanden, næstformanden og kassereren.

Stk. 2. Nærmere bestemmelser om forretningsudvalgets virksomhed og kompetence fastsættes i en forretningsorden, som godkendes af hovedbestyrelsen.

Stk. 3. Nærmere bestemmelse om anvendelse af lønnet bistand til varetagelse af sekretariatsopgaver, revision m.v. træffes af hovedbestyrelsen.

MEDLEMSBLAD

§ 13. Foreningen udgiver et medlemsblad, hvis redaktør udpeges af hovedbestyrelsen. Til bladet knyttes et redaktionsråd efter hovedbestyrelsens nærmere bestemmelse.

VEDTÆGTSÆNDRINGER

§ 14. Forslag til vedtægtsændringer kan fremsættes af hovedbestyrelsen eller af mindst 10 medlemmer, der repræsenterer mindst 100 stemmer på generalforsamlingen.

Stk. 2. Forslag, der fremsættes af hovedbestyrelsen, udsendes senest sammen med indkaldelsen til generalforsamlingen, jvf. § 7, stk. 1 og 4. Andre forslag til vedtægtsændringer, herunder ændringsforslag til hovedbestyrelsens forslag, må være denne i hænde senest 3 uger før generalforsamlingen og udsendes til medlemmerne senest 1 uge før dennes afholdelse.

Stk. 3. Ændringer af vedtægterne kræver vedtagelse ved almindeligt flertal blandt de på generalforsamlingen fremmødte og gennem skriftlig fuldmagt repræsenterede medlemmer.

OPHÆVELSE

§ 15. Foreningen kan ophæves, såfremt det vedtages med mindst 2/3, henholdsvis simpelt flertal af de fremmødte medlemmer på to på hinanden følgende generalforsamlinger.

Stk.2. Foreningens eventuelle formue tilfalder et biblioteksfagligt formål efter den ophævende generalforsamlings særskilte bestemmelse efter forslag fra den afgående hovedbestyrelse.

IKRAFTTRÆDEN

§ 16. Disse vedtægter træder i kraft efter at være vedtaget på generalforsamlinger i *Danmarks Forskningsbiblioteksforening. ÆNDRING.*

henholdsvis i Foreningen af Medarbejdere ved Danmarks Forskningsbiblioteker og Sammenlutningen af Danmarks Forskningsbiblioteker. UDGÅR

Oprindelig vedtaget på generalforsamlingen i Foreningen af Medarbejdere ved Danmarks Forskningsbiblioteker den 7. juni 1979.

Ændret og vedtaget på generalforsamlingerne i Danmarks Forskningsbiblioteksforening og dens daværende delforeninger den 13. september 2002.

Universitetsfusionerne – hvilke følger vil de få for Universitetsbibliotekerne?

Af Frede Mørch

I det seneste halve år har regeringens udmelding om at der overvejes universitetsfusioner i Danmark domineret dagsordenen, når kolleger fra flere forskellige universiteter mødes i faglige- og netværkssammenhænge. Dog med den forskel, at ansatte på de små - herunder de monofakultære - universiteter generelt er stærkt optaget af perspektiverne, mens ansatte fra de store multifakultære universiteter ofte anlægger et mere distraet ansigtsudtryk, når emnet rejses.

Frede Mørch
Chefbibliotekar på DVJB
fm@kvl.dk

Baggrund

Fusionstankerne opstod i Globaliseringsregi, efteråret 2005, og efter at VTU-ministeriet i et par måneder havde ventileret tankerne i generelle vendinger, blev 12 universiteter og 13 sektorforskningsinstitutioner d. 10.02.06 officielt anmodet om udmeldinger vedr. hvilke fusionsscenarioer de hver for sig måtte finde attraktive. Deadline for meldinger blev sat til 03.04.06.

I det omfang der er blevet udmeldt et rationale for ideerne om fusioner, kan det siges, at tre forhold dominerer: Regeringen ønsker at lægge sektorforskningen ind under universiteterne, regeringen mener implicit, at større universiteter bedre vil kunne manifestere sig i Verdensklassekonkurrencen på området – og så må fusionerne ikke udløse centrale udgifter!

Tilbagemeldingerne fra de 25 adspurgte institutioner – som kan ses på VTUs hjemmeside¹ – kan i Matador-terminologi kaldes en ”ryk tilbage til start”-melding, idet der (formodentligt mod bedre forhåbning?) på ingen måde tegnede sig konturerne af ét bestemt fusionsscenario, baseret på konsensus hos alle de involverede.

Senest har sagen været behandlet i Regeringens Koordinationsudvalg, hvorfra bolden er blevet skudt tilbage i form af fornyede bilaterale forhandlinger mellem VTU og de berørte institutioner. Se pressemeddelelse fra VTU².

I dagspressen popper sagen op med regelmæssige mellemrum – senest har Regeringsgrundlaget udfordret grundkonceptet ved dels at problematisere ”Bigger

is Better”-tesen, dels at modsætte sig den detail-styring, der ligger i, at regeringen ønsker at øremærke stadig større dele af de årlige grundbevillinger til universiteterne³.

Hvad vil Fusionsinitiativet ende op med?

Jo mere man ved om fremtiden, jo lettere bliver det at spå om den. Derfor må de følgende betragtninger basere sig på et antal scenarier – af hvilke det er vanskeligt at sætte sandsynlighedsprocenter på, alene fordi den generelle situation er så uafklaret, som den er.

I mine øjne er de følgende tre scenarier rimeligt sandsynlige – de anføres med faldende fusionsfrivillighed som målepunkt – det mest frivillighedsstyrede først. Scenarierne er ikke fuldt dækkende, men nævner eksempler på fusioner, ud fra det valgte fusionsrationale:

Sektorforsknings-scenariet. Tilbage-meldingerne fra de berørte universiteter og øvrige institutioner peger i samme retning som et kompas på Nordpolen – alle mulige! Så en løsning baseret på frivillighed tegner sig ikke klart. Og både Grundlag og Opposition sætter spørgsmålstegn ved det rationelle ved at udløse så megen (endda ufinansieret!) fusionsenergi, når resultatet objektivt set er så tvivlsomt. Dette scenario giver således meget få egentlige universitetsfusioner. Tilbage står at store dele af sektorforskningen formodentlig alligevel Indfusioneres i universiteterne, og at de allermindste universiteter muligvis indlemmes i de store. Men reduktionen i

antal universiteter bliver til at overse, især når VTU har udmeldt, at alle regioner skal have universiteter – noget der trækker i hvert fald AUC og RUC ud af kabalen.

VerdensklasseLight-scenariet. Ud fra Globaliseringsrådets universitetsovervejelser tegner der sig et billede af to store universiteter på Sjælland, således at i grove træk kun universiteterne KU, DTU, SDU og ÅU (samt de fredede AUC og RUC) står tilbage efter fusionerne. KU vil i dette scenario indfusionere DFU, og dermed muligvis også KVL. Dog kan KVL alternativt gå til DTU ud fra rationale om et stort erhvervsuniversitet – uanset hvor DFU ender. Sektorforskningen fordeles efter universiteternes kernefelter – fx går Risø til DTU. AUC og RUC er stadig fredningsmæssigt i Klasse A.

Minimal-scenariet. Størst mulig organisationsforenkling er målet. Her lægges det bastant til grund, hvilke universiteter der i forvejen er synlige på Verdensklasse-ranglisten – primært KU og ÅU. KU tager i dette scenario alle Sjællandske universiteter (bortset fra RUC), og ÅU alle de øvrige – bortset fra SDU og AUC, der fredes af regionsgrunde.

De nævnte scenarier er rensede for (lokal)politiske, lobbygenererede og andre uforudsigelige påvirkningskræfter – så det endelige resultat bliver sikkert et helt 4.!-)

Hvad vil fusioner betyde for Forskningsbibliotekerne?

Fusionerne vil givetvis få store konsekvenser for universiteternes kerneydelser

Så rent rationaliseringsmæssigt er gevinsten vist til at overse, og en fusion, der har rationalisering som drivkraft forekommer noget Post Festum, i hvert fald på biblioteksområdet.

– forskning og kandidatproduktion. Jo mere radikale fusioner, jo større konsekvenser. Særligt vil regeringens ønske om at øremærke større dele af universiteternes basisbevillinger formodentlig påvirke forskningsaktiviteten.

Men tilbage til Forskningsbibliotekerne. For brugerne – primært forskere og studerende, er der et stort potentiale i, at nye, større, og dermed fagligt mere brede universiteter får større pools af licenser til især fuldttekst forskningsinformation. Ikke alene får de indfusede små universiteters brugere adgang til multifakultære licenspakker, men nicheforskningsfelter på de store universiteter får også adgang til licenser, der før var for specielle. Sådant set kan denne udvikling ses som et skridt på vejen til fuldt dækkende nationale universitetslicenser til store dele af den videnskabelige, adgangsbegrænsede forskningsinformation.

Hvorvidt der fortsat bibeholdes fysiske service-enheder på alle de geografisk spredte campus-områder, der udgør de nye store universiteter, afhænger på biblioteksområdet af, om de nye ledelser går efter en hurtig overgang til et fuldt digitalt bibliotek, eller den mere glidende Hybridbiblioteksomgang – se min artikel herom i KVLs *”Magasinet - Det Levende Universitet”*⁴.

Rent administrativt vil fusioner først og fremmest betyde, at nogle forskningsbiblioteker vil skulle referere til nye ledelser - at de (forudsat at Hybridbibliotekstanken lægges til grund) vil blive lokale filialer

i stedet for selvstændige enheder, fx på linie med universitetsinstitutter, og at både ledelseslaget og de administrative rutiner i sagens natur skal justeres derefter. Eksempelvis kan en række driftsopgaver blive centraliseret, enten med fusionsafledte besparelser eller ændret ansættelsessted for nogle medarbejdere til følge.

IT-mæssigt vil en fusionsspindoktor sikkert få dollartegn i øjnene ved tanken om, hvad der dog ikke kan spares ved forenkling af antal og diversitet i de forskellige systemer – men i praksis HAR de aller fleste forskningsbiblioteker allerede høstet IT-rationaliseringerne. Enten i form af personale reduktioner (op til 20-25 % er set), og/eller ved indførelse af nye, universitetsrelevante opgaver, såsom undervisning i informationssystemer, drift af nye studie- forsknings- og markedsføringsrelevante portaler, og etablering af IT- og Informationsbestykkede læringsmiljøer, der rent fysisk er rykket ind, der hvor de papirbaserede tidsskrifter er rykket ud som følge af digitaliseringen af forskningsinformation.

Systemmæssigt har de aller fleste forskningsbiblioteker for længst outsourcet kerneydelser, såsom lagring og tilgængeliggørelse af den digitaliserede del af samlingerne, store dele af materialevalget, i visse tilfælde også drift og videreudvikling af kataloger, samt generel indlejring i universiteternes administrative systemer (løn, personaleforvaltning, økonomistyring mm.).

Så rent rationaliseringsmæssigt er gevinsten vist til at overse, og en fusion, der har rationalisering som drivkraft forekommer noget Post Festum, i hvert fald på biblioteksområdet. (Lige som denne artikel i øvrigt!-) Du kender i læsende stund sikkert udfaldet af fusionskabalen i grove træk, idet der er annonceret en regeringsudmelding ultimo juni).

For den enkelte medarbejder vil nogle fusionsscenerier ligne mindre mareridt, mens andre ligner ”mere af det samme” eller ligefrem en åbning mod nye udfordringer og muligheder. Det afhænger i høj grad dels af den enkeltes generelle tilgang til verden, dels af i hvor høj grad mål, fokus og kemi harmonerer i de nye ledelseslag, der vil opstå.

Men for universitetsbiblioteksområdet er det ikke sikkert, at rationalet ”jo højere oppe i graderne, jo større mærkbar personlig effekt” umiddelbart vil gælde. Det er nok på universiteternes støttefunktioner en hurtig rationaliseringsgevinst i første omgang vil blive søgt høstet, i form af forenkling og samdrift af services og IT-systemer.

Referencer

¹ www.videnskabsministeriet.dk/cgi-bin/doc-show.cgi?doc_id=272610&doc_type=29

² www.videnskabsministeriet.dk/cgi-bin/doc-show.cgi?doc_id=275753&doc_type=35&leftmenu=PRESSE

³ <http://politiken.dk/VisArtikel.sasp?PageID=453525>

⁴ www.kvl.dk/upload/medarb/kom/docs/dlu/04-2006dlu.pdf - s. 10

7th Nordic NVBF-ILL Conference

1. - 3. oktober 2006
Marienlyst (Helsingør)

FORELØBIGT PROGRAM

SØNDAG d. 1. oktober		MANDAG d. 2 .oktober		TIRSDAG d. 3. oktober	
14.00 - 18.00	Registration	9.00 - 12.00	VISIBILITY & SEAM- LESS ACCESS	09.00 - 12.30	ACROSS THE BORDERS
15.00 - 18.00	DOCUMENT DELIVERY SUPPLIERS' PRESENTATION	9.00 - 9.15	Welcome	09.00 - 09.15	Welcome
15.00 - 15.30	British Library	9.15 - 9.45	bibliotek.dk in Google	09.15 - 09.45	Keynote SB
15.30 - 16.00	CISTI	9.45 - 10.15	NIAS	9.45 - 10.15	France
16.00 - 16.30	Coffee Break	10.15 - 10.45	Coffee Break	10.15 - 10.45	Italy
16.30 - 17.00	InfoTrieve	10.45 - 11.15	SB artikelbestil	10.45 - 11.15	Coffee Break
17.00 - 17.30	OCLC	11.15 - 11.45	ELIN	11.15 - 11.45	UK
17.30 - 18.00	SUBITO	12.00 - 13.00	Lunch	11.45 - 12.15	Øresundslån
18.30 - 21.00	Reception at Kronborg	13.00 - 17.00	THE NATIONAL UNION CATALOGUES	12.30 - 13.30	Lunch
		13.00 - 13.30	Sweden	13.30 - 16.00	TRENDS
		13.30 - 14.00	Norway	13.30 - 14.00	Keynote. Mike McGrath
		14.00 - 14.30	Coffee Break	14.00 - 14.30	The European Library
		14.30 - 15.00	Finland	14.30 - 15.00	Coffee Break
		15.00 - 15.30	Denmark	15.00 - 15.30	ILL Automation
		15.45 - 17.00	Hands on Session		
		19.00 - 22.00	Dinner		

Opdateret program samt information om tilmelding kan ses på hjemmesiden
<http://conference.dbc.dk/index.php?cf=2>

Om pligtafleveringslov, arkivlov og internettet

Kommentar til Naja Porsilds artikel om Digitale rettigheder i informationssamfundet i DF Revy, 29:4 (maj 2006) s. 16 - 17

Af Harald v. Hielmcrone

Harald v. Hielmcrone
Forskningschef
Statsbiblioteket
hvh@statsbiblioteket.dk

Naja Porsild har i DF Revy refereret fra DFs vinterinternat om Digitale rettigheder i informationssamfundet på Klarskovgård. Dette referat indeholder også et afsnit om pligtafleveringsloven, Begrænsninger, etik og lovgivning, hvor forskellige spørgsmål blandes sammen på en måde, som gør dem vanskelige at forstå, og som jeg ikke skal forsøge at udrede i detaljer. De relaterer sig imidlertid primært til Peter Blumes foredrag om persondataloven.

Peter Blume talte om behovet for beskyttelse af følsomme persondata, der findes på internettet. I den forbindelse talte han om den seneste revision af pligtafleveringsloven, der indebar, at Det Kongelige Bibliotek og Statsbiblioteket hører den danske del af internettet. Peter Blume omtalte de problemer

med følsomme persondata, som arkiveringen af Internettet medførte, og gjorde rede for Datatilsynets holdning i sagen. I den forbindelse sagde han, at efter hans opfattelse havde det været bedre, om arkiveringen af internettet var håndteret under arkivloven og ikke under pligtafleveringsloven, eftersom arkivvæsenet har et velegnet regelsæt og en lang tradition for behandling af følsomme data.

I den efterfølgende debat pegede Erland Kolding Nielsen på, at arkivvæsenet tager sig af arkivalier, nemlig ikke-offentliggjort materiale, hvorimod bibliotekerne tager sig af offentliggjort materiale. Der var ingen grund til at ændre denne arbejdsfordeling. Pligtafleveringsbibliotekerne er da også i stand til at håndtere følsomme persondata efter Datatilsyn-

net retningslinjer. Disse indebærer, at der indtil videre kun kan gives adgang til Netarkivet til forskningsformål. Herved adskiller det sig fra det øvrige pligtafleverede materiale, der som minimum er tilgængeligt for personlig genemsyn og studium for enhver.

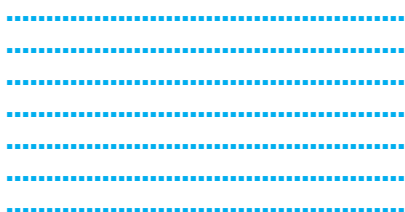
På www.netarkivet.dk kan man læse om de principper, der ligger til grund for indsamling af materiale, offentliggjort på internettet. Lovteksten og generelle oplysninger om pligtaflevering findes på www.pligtaflevering.dk.

Harald v. Hielmcrone
Forskningschef
STATSBIBLIOTEKET

DF Revy Kort nyt

NYT FRA BØGER TIL DØREN SAMARBEJDET

Arbejdsgruppen for Bøger til døren har besluttet at fortsætte samarbejdet omkring returnering af bøger via kørselordningen. Dette betyder at brugerne kan låne materiale fra f.eks. Statsbiblioteket og aflevere det på et af de deltagende biblioteker i Københavnsområdet. Dermed sparer brugerne portoudgiften ifm returnering af materialet til långivende bibliotek.

Bøger til døren kan prøves på:
<http://katalog.deff.dk>.

For information om mulighederne for at deltage i Bøger til døren kan man kontakte:

Poul Erlandsen
poer@dpu.dk, eller
Lise Mikkelsen
lmi@bs.dk.

STYRK DEN BRUGERORIENTEREDE BIBLIOTEKSUNDERVISNING – PRÆKONFERENCE

DF Forum for Brugeruddannelse tilbyder i forbindelse med **Creating Knowledge IV** en prækonference-workshop på Den Sorte Diamant, onsdag den 16. august 2006, kl. 10 - 11.30.

Jude Carroll – en af konferencens keynotes – og internationalt anerkendt universitetsdidaktiker vil i en workshop give inspiration til omlægning og udvikling af biblioteksundervisningen fra en stoforienteret til en bruger- og læringsunderstøttende undervisning.

Workshoppen har begrænset deltagerantal og tilmelding sker efter først-til-mølle princippet. Ved tilmelding til minimum konferencens første dag er deltagelse gratis. Sidste frist for tilmelding er 7. august. Workshoppen afholdes på engelsk.

Benyt registreringsformularen på konferencens hjemmeside:

www.ck-iv.dk/registration.htm

JULI	04. – 05.	Otaakari, Finland	Technology Enhanced Learning – Catalyst for Change and Innovation. 3rd European eLearning Conference 2006. www.elearning2006.fi/main.site?action=siteupdate/view&id=2
	04. – 07.	Uppsala, Sverige	LIBER 35th Annual General Conference. www.ub.uu.se.LIBER
AUGUST	16. – 18.	København	Creating Knowledge IV - NORDINFOlit og Forum for brugeruddannelse. Empowering the Student Through Cross-Institutional Collaboration www.ck-iv.dk
	16. – 18.	Seoul, Korea	Resource Sharing, Reference and Collection Development in the Digital Age – a Practical Approach. Satellite meeting of 72nd IFLA General Conference and Council. www.nl.go.kr/satellite/index.php
	20. – 24.	Seoul, Korea	Libraries: Dynamic Engines for the Knowledge and Information Society. Society. World Library and Information Congress: 72nd IFLA General Conference and Council. www.ifla.org/IV/ifla72
	22. – 25.	Tilburg, Holland	Digital Libraries a la Carte: New Choices for the Future. Ticer Summer School 2006 www.ticer.nl/06carte
	23. – 25.	Uppsala, Sverige	Nordiske Arkivdage. www-conference.slu.se/arkivdagar2006
SEPTEMBER	07. – 08.	Roskilde	DF Årsmøde.
	09. – 14.	Mexico City, Mexico	Between Memory and Oblivion - The Educational and Cultural Significance of Audiovisual Archives. IASA Conference. www.iasa-web.org/iasa0009.htm
	17. – 22.	Alicante Spanien	European conference on research and advanced technology for digital libraries. Towards the European Digital Library. ECDL 2006 www.ecdl2006.org
	21. – 22.	København	VidenDanmark 2006: Viden og innovation. Konference.
OKTOBER	01. – 03.	Helsingør	7. nordiske NVBF Fjernlånskonference. www.dfdk.dk/arrangementer_df.php
	05.	Charlottenlund	Få styr på dine dokumenter og records med ISO 15489. www.ds.dk/2775
	18 – 20	København	Information Interaction. First International Symposium on Information Interaction in Context (IliX). www.db.dk/IliX/themes.htm
NOVEMBER	16. – 17.	London	Translating and the Computer 28. Aslib Conference. www.aslib.co.uk/conferences/index.html

Afsender

DFs sekretariat
Hanne Dahl
Statsbiblioteket
Universitetsparken
8000 Århus C

Returneres ved vedvarende adresseændring

Tidsskriftskrise og Open Access

Med sidste nr. af DR Revy fik vi tilsendt CBS' blad, Kræmmerhuset, og et opråb om at støtte Open Access bevægelsen ved René Steffensen.

Det lyder jo vældig godt. Personlig synes jeg, at man burde overveje følgerne af den ændrede byrdefordeling nøjere, inden man lægger så hårdt ud:

- Den økonomiske model: Hvad bliver konsekvenserne af en ændret byrdefordeling, som jo vil følge af den forfatter- eller institutionsbetaling, der skal finansiere Open Access tidsskrifterne? Der bliver tale om en subsidiering af publicering uden stopklods. Det er den type finansieringsmodel, som bringer EUs landsbrugspolitik i erindring.
- Incitamentsstruktur: Er den incitamentsstruktur, der følger af en således ændret byrdefordeling ønskværdig? De bedste universiteter får den største byrde. Er det godt? For Danmark bliver der formentlig tale om en merudgift.
- Konsekvenser mht. beslutning om publicering: "Den der betaler, bestemmer musikken". Hvor ender ophavsmandens ret til at beslutte? Det kan godt få kedelige konsekvenser for kritisk og ukonventionel forskning.

Man taler så meget om The Journal Crisis, og tænker her på prisstigningerne. Det kan kun skyldes, at man ser biblioteksudgiften isoleret. Omkostningen til tidsskrifter og databaser udgør mellem en ½ og 1 % af universiteternes og de højere læreanstalters budgetter. Er det en krise? Så vidt jeg kan se består tidsskriftskrisen i, at der bliver stadigt flere forskere, hvilket er godt, og at de tvinges til at publicere stadigt mere, hvilket er skidt, fordi stadig mere ligegyldig forskning skygger for den gode og væsentlige.

Hidtil har de enkelte tidsskrifters redaktioner haft en interesse i at bremse publiceringsiveren fordi deres økonomi er afhængig af, at tidsskriftet har en høj kvalitet – og pris og kvalitet hænger nu engang sammen. Med en forfatter- eller institutionsbetaling for publicering vil der være et økonomisk incitament for tidsskrifterne til at acceptere artikler frem for at afvise dem. Sker det, får vi da vist for alvor en tidsskriftskrise.

Harald v. Hielmcrone
Forskningschef
STATSBIBLIOTEKET

Så vidt jeg kan se består tidsskriftskrisen i, at der bliver stadigt flere forskere, hvilket er godt, og at de tvinges til at publicere stadigt mere, hvilket er skidt, fordi stadig mere ligegyldig forskning skygger for den gode og væsentlige.

Fra Baglinjen